

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NA TEMAT ZAGADNIENIA OPANOWANIA I ROZRZĄDU WÓD W POLSCE

UKD 061.31:551.49.003.1+551.48.003.1:628.1.003.1(438),,1965.12.02/03

W dniach 2—3 XII 1965 r. w Warszawie odbyła się ogólnopolska konferencja naukowo-techniczna zorganizowana przez Polski Komitet Gospodarki Wodnej NOT (Seksja Opanowania i Rozrządu Wód). Obrady toczyły się pod hasłem: „Gospodarka wodna podstawa harmonijnego rozwoju gospodarki narodowej”.

Na konferencję przybyli: prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej — mgr inż. J. Grochulski, wiceprzewodniczący Komitetu Nauki i Techniki — mgr inż. W. Czachurski, wiceprzewodniczący Państwowej Rady Ochrony Przyrody — mgr W. Bieńkowski, wiceprzewodniczący Zarządu Głównego NOT — prof. dr J. Muttermilch, przedstawiciele przedsiębiorstw i biur projektowych należących do resortów gospodarki wodnej, górnictwa i energetyki, budownictwa i przemysłu materiałów budowlanych, geologii, rolnictwa oraz przedstawiciele wyższych uczelni z całego kraju, prezydentów wojewódzkich, powiatowych i miejskich, stowarzyszeń naukowo-technicznych NOT i innych organizacji, łącznie około 300 osób.

W ciągu dwudniowych obrad wygłoszono 12 referatów oraz 6 koreferatów* na temat: A) zakresu opanowania i rozrządu wód:

1) mgr inż. S. Inhatowicz — Przyczynki do studiów nad zagospodarowaniem wód w Polsce,

2) mgr inż. A. Obuchowski — Zagadnienie studiów w zakresie zasad organizacji opanowania i rozrządu wód,

3) mgr inż. K. Puczyński — Organizacyjne zagadnienia opanowania i rozrządu wód;

B) zasady określenia zasobów wodnych i ich racjonalnego wykorzystania:

4) dr S. Krajewski i dr B. Paczyński — Zasady określenia regionalnych zasobów wód podziemnych na przykładzie wybranych regionów Polski,

5) mgr inż. A. Stolarski — Zasady określenia zasobów wód powierzchniowych i racjonalnego wykorzystania tych zasobów;

C) problemy techniczno-ekonomiczne opanowania, rozrządu i ochrony wód:

6) prof. dr S. Bac — Zwiększenie zasobów wodnych w Polsce przez działanie czynnika biologicznego,

7) mgr J. Ciżyński i mgr inż. A. Marasek — Techniczno-ekonomiczne problemy ujęć wód podziemnych,

8) dr inż. J. Dłużewski — Zagadnienia zakłóceń w stosunkach wodnych w glebie w zasięgu depresji spowodowanej działalnością górnictwa odkrywkowego,

9) dr inż. arch. R. Radwan-Dębski — Ujęcia wody opadowej i techniczno-ekonomiczne aspekty zastosowania ich na wsi,

10) mgr inż. K. Sarnecki — Zagadnienie retencjonowania wód przy pomocy małych zbiorników na przykładzie województwa warszawskiego,

11) doc. dr inż. M. Zajbert — Zasolenie Odry i górnej Wisły oraz zapobiegawcze koncepcje techniczne,

12) dr inż. H. Mańczak — Środki ochrony wód powierzchniowych przed szkodliwym zanieczyszczeniem.

W ożywionej dyskusji, która wywiązała się po wygłoszeniu referatów zgłoszono szereg wniosków, spośród których komisja wnioskowa pod przewodnictwem mgr inż. M. Chudzińskiego opracowała 8 wniosków generalnych.

* Materiały te zostały wydane przed konferencją, staniem NOT i Komitetu Gospodarki Wodnej w dwóch zeszytach; pierwszy zawiera referaty, drugi koreferaty.

Prezes CUGW mgr inż. J. Grochulski w swej wypowiedzi wskazał na złożoność zagadnień związanych z opanowaniem i gospodarowaniem wodą, których opracowanie wymaga wieloletnich studiów, rzucając hasło wspólnego działania dla rozwiązania tych zagadnień. Mówiąc o uwzględnieniu różnych możliwości retencjonowania wód (retencja roślinna, glebowa, szczelinowa) nawiązał do wyników obradującego w dniach 27—29 IX 1965 r. w Kazimierzu Dolnym Sympozjum Naukowego zorganizowanego przez Koło Zakładowe SiTGórnictwa przy Wydziale Geologii UW. Podkreślił on, że na podstawie badań przeprowadzonych przez geologów inżynierskich i hydrogeologów w rejonie przelomowego odcinka Wisły środkowej można reaktywować myśl o budowie zbiornika w Kazimierzu. (Zagadnienie to w dyskusji podnosili również inni dyskutanci m. in. dr J. Gołąb.)

Następnie prezes zwrócił uwagę na zagadnienie kompleksowego wykorzystania i ochrony zasobów wodnych w Polsce (m. in. ochrona pojemności zbiorników), które powinny znaleźć swój wyraz w planach perspektywicznych gospodarki narodowej. Jednocześnie wskazał na jak najszybsze zatwierdzenie programu budowy zbiorników wodnych i kanałów przrutowych na okres do r. 1980, traktując to zadanie jako realizację uchwał IV Zjazdu PZPR. W zakończeniu swej wypowiedzi prezes J. Grochulski poruszył zagadnienia organizacyjne, stwierdzając konieczność uzyskania przez CUGW odpowiednich uprawnień, co pozwoli na bardziej racjonalną gospodarkę wodną.

Inni dyskutanci poruszyli w swych wystąpieniach bardzo bogaty wachlarz zagadnień m. in. występujące deficyty wody w kraju, zasygnalizowano powszechny kryzys wody w Polsce w latach 1975—80, powiększenie zasobów dyspozycyjnych przez budowę zbiorników dużych i małych, przez wprowadzenie racjonalnego, oszczędnego gospodarowania wodą, konieczność stałego aktualizowania planów perspektywicznych, prowadzenie stałych obserwacji nad rzekami przez uwzględnienie czynnika biologicznego (ze szczególnym uwzględnieniem zalesień); prowadzenie badań nad akumulacją wody w gruncie; rola i znaczenie map oraz kompleksowych opracowań regionalnych dla poznania zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, straty i ochrona przed powodzią, wprowadzenie odpłatności za wodę, unowocześnienie metod uzdatniania i oczyszczania ścieków, a także ich wykorzystanie dla rolnictwa, przepływ nienaruszalny w rzekach, bilans wodny, zwiększenie kompetencji CUGW oraz potencjału finansowego na budownictwo wodne.

Konferencja wykazała, iż niekorzystne w chwili obecnej usytuowanie zasobów, spotęgowane istniejącym dużym zanieczyszczeniem wód powierzchniowych ściekami przemysłowymi i miejskimi stwarza taką sytuację, że dyspozycyjne zasoby surowca wodnego już obecnie nie wystarczają w pewnych okresach roku i w pewnych regionach kraju na pokrycie wzrastających ciągle potrzeb ludności, przemysłu oraz rolnictwa. Ocenia się, że suma deficytów wody w 1970 r. przekroczy 1 mld m³ wody w skali krajowej, a w 1980 r. może wzrosnąć do ok. 3 mld m³.

Zebrane materiały i przedstawione na omawianej konferencji tak w formie wygłoszonych referatów, koreferatów, jak i głosów w dyskusji powinny stanowić wskazówki dla dalszego, racjonalnego dysponowania zasobami wodnymi w kraju, przyczyniając się tym samym do harmonijnego rozwoju gospodarki narodowej.

Do najważniejszych wniosków uchwalonych na konferencji należą:

1) w związku z koniecznością zwiększenia dyspozycyjności zasobów wodnych dla zapewnienia w przyszłości odpowiednich ilości i odpowiedniej jakości wody dla wszystkich jej konsumentów i użytkowników, niezbędne jest dalsze prowadzenie studiów i badań długofalowych w powiązaniu z aktualizacją perspektywicznego planu rozwoju gospodarki wodnej w ujęciu ogólnokrajowym, jak i regionalnym;

2) w ramach aktualizacji perspektywicznego planu gospodarki wodnej należy opracować kilkudziesięcioletni (co najmniej do 1985 r.) program budowy zbiorników zarówno dużych, jak i małych (głównie dla celów rolnictwa) oraz kanałów przrzutowych, jako podstawowych i najskuteczniejszych elementów podniesienia dyspozycyjności zasobów wodnych w kraju. W szczególności należy już w 1966 r. opracować i spowodować zatwierdzenie programu budowy zbiorników i kanałów przrzutowych, jak również stopni wodnych na okres do 1980 r., traktując to zadanie jako realizację postanowień uchwał IV Zjazdu PZPR;

3) konieczne jest, aby na szerszą skalę niż dotychczas podejmować przedsięwzięcia dla przywrócenia i zachowania czystości wód powierzchniowych i podziemnych;

4) jako element wpływający na zwiększenie dyspozycyjności zasobów wodnych uznaje się oszczędne użytkowanie surowca wodnego w zakładach przemysłowych, kopalniach, gospodarce komunalnej i rolnictwie. W celu bardziej ekonomicznego gospodarowania wodą, zmniejszenia jej zapotrzebowania i wyeliminowania marnotrawstwa wody, konieczne jest wprowadzenie odpłatności za wodę, szczególnie w zakładach przemysłowych oraz zrewidowania opłat za wodę z sieci komunalnej;

5) należy uintensywnić współpracę międzynarodową, zwłaszcza w zakresie pozyskania doświadczeń i osiągnięć zagranicznych, mogących wyeliminować lub skrócić krajowe studia i badania w różnych problemach gospodarki wodnej;

6) dla prawidłowego i skoordynowanego prowadzenia prac studyjnych należy zorganizować specjalną komórkę studyjną o charakterze międzybranżowym, w ramach działalności CUGW;

7) w celu polepszenia warunków wykonania planów wszystkich gałęzi gospodarki wodnej w okresie 1966—1970 oraz należytego przygotowania przez wszystkie resorty podstaw do dalszej realizacji rozwoju tej dziedziny gospodarki narodowej konieczne jest zwiększenie uprawnień koordynacyjnych i kontrolnych CUGW oraz służb gospodarki wodnej w prezydiach rad narodowych. W celu objęcia planową i skoordynowaną gospodarką wodną wszystkich obiektów podstawowego budownictwa wodnego oraz dla wprowadzenia jednolitego i racjonalnego systemu opracowania i rozrządu wód wskazane jest przejęcie przez organa gospodarki wodnej istniejących zbiorników mających istotny wpływ na gospodarowanie wodą, m. in. zbiorników sudeckich. Dla osiągnięcia tych celów wysuwa się jako jedno z możliwych rozwiązań przekształcenia CUGW w Komitet Gospodarki Wodnej, jako naczelnego organu państwowego w tym zakresie.

Obrazy podsumował przewodniczący Polskiego Komitetu Gospodarki Wodnej dr K. Matul, wywpuklając wiele problemów dyskutowanych na konferencji. Podziękował serdecznie autorom referatów i koreferatów za włożony trud w przygotowanie materiałów oraz uczestnikom za liczny udział w obradach i dyskusji.